

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

**Силабус навчальної дисципліни**

**«Первинна психологічна допомога при домашньому насильстві та зґвалтуванні»**

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4,0 кредити ECTS                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять.<br>Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії<br>м. Одеса, вул. Воробйова, 11                                                                                                                                                                        |
| <b>Викладач(-і)</b>                                     | Горячев Павло Іліодорович, к.мед.н., доцент кафедри                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Контактна інформація</b>                             | E-mail: tatyana.chernova@onmedu.edu.ua<br>Очні консультації: з 14.00 до 16.00 четвер, з 9.00 до 12.00 субота<br>Онлайн консультації за домовленістю з викладачем з 16.00 до 18.00 у будні, з 9.00 до 12.00 субота<br>Посилання на онлайн-консультації надається кожній групі під час занять окремо |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* – теоретичні знання стосовно поняття насильство, у тому числі за ознакою статі, та її складові згідно нормативно-правових норм і регламентуючих документів та практичні навички щодо надання фахової психологічної допомоги людині, що постраждала від насильства, членам її родини або колективу.

*Мета дисципліни:* придбання здобувачами вищої освіти теоретичних знань стосовно понять насильство, жертва насильства, кривдник, гендерна рівність, булінг та їх наслідки згідно нормативно-правових норм і регламентуючих документів та практичних навичок щодо надання фахової психологічної допомоги людині, що зазнала насильства, членам її родини або колективу.

Оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями щодо психологічної реабілітації та методами психореабілітації та психологічної допомоги, що дають змогу молодому фахівцю комплексно і практично підходити до питань оцінки пацієнта і його ресурсів, а також ефективно планувати систему взаємодії між психологом і пацієнтом.

*Завдання навчальної дисципліни:* у нашій країні проблемі насильства стали приділяти ретельну увагу досить недавно. Про міжнародну увагу до проблеми насильства за ознакою статі свідчать її чисельні обговорювання і прийняття рішень на конгресах ООН з питань жінок, Всесвітній асамблеї з проблем старіння, а також Всесвітній програмі дій щодо інвалідів та Конвенції про права дитини. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) вважає насильство проблемою, що має багатогранні аспекти, і для її ефективного вирішення

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

необхідні підходи, які забезпечать вплив практично на всі рівні суспільства (від державних структур до окремо взятої особистості). В сучасному українському суспільстві відбуваються процеси поступового переосмислення суті, змісту та технологій здійснення психологічної допомоги. Науковцями і практиками здійснюються пошуки можливостей соціальної підтримки та надання допомоги все більшому колу людей, які її потребують. З кожним роком у соціально-психологічній роботі використовується все більше методів та технологій роботи спрямованих на надання допомоги людям з особливими потребами. Питання організації психологічної роботи з громадянами, які мають особливості психофізичного розвитку вирішуються сьогодні шляхом створення спеціалізованих соціально-психологічних служб, які в свою чергу організовують діяльність, спрямовану на інтеграцію людей, що опинилися в складних життєвих обставинах.

*Очікувані результати:*

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні:

*знати:*

- визначення поняття гендерно зумовлене насильство;
- розуміння засад реабілітаційної, психолого-педагогічної підтримки осіб, що зазнали насильства за ознакою статі;
- принципи комплексного підходу до вирішення проблем жертв насильства та членів їх родин ;
- знання про сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні технології у роботі з особами з обмеженими можливостями в умовах закладів, служб, організацій, установ сфери освіти, охорони здоров'я, соціального захисту;

*вміти:*

- проектувати індивідуальні маршрути розвитку, освіти, соціальної адаптації та інтеграції осіб , що зазнали насильства на основі результатів їхнього психолого-педагогічного вивчення;
- здатність до забезпечення міждисциплінарної взаємодії за умови вирішення актуальних корекційно-психологічних завдань;
- здатність працювати з окремими людьми та командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу осіб, що зазнали насильства ; --використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем соціальної та психологічної реабілітації, супроводу та патронажу осіб під впливом гендерно-зумовленого насильства; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); --налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати складні питання при наданні допомоги при випадках гендерно- зумовленого насильства.

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми і методи навчання:*

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувачів.

*Методи навчання:*

*Лекція.*

*Практичні заняття:* використовуються словесні, наочні та інтегративні методи навчання.

*Самостійна робота:* з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять, підготовка доповідей.

*Зміст навчальної дисципліни:*

**Тема 1.** Аналіз сучасного стану проблеми гендерно-зумовленого насильства.

**Тема 2.** Психологічні наслідки гендерно-зумовленого насильства.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

**Тема 3.** Допомога постраждалим від насильства за ознакою статі.

**Тема 4.** Законодавче врегулювання та нормативно-правові акти щодо питань насильства.

**Тема 5.** Підвищення рівня обізнаності суспільства на рівні громад.

**Тема 6.** Психологічний супровід постраждалих від ГЗН комунікативні навички медичної сестри у роботі з постраждалими від насильства

***Перелік рекомендованої літератури:***

***Основна:***

1. Організація та надання медичних послуг у випадку гендерного насильства :Посібник для медичних працівників.- Київ, 2021.
2. Запобігання та протидія проявам насильства : діяльність закладів освіти: Навчальний посібник -Міністерство освіти і науки України Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» Громадська організація «Ла Страда-Україна» Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) за фінансової підтримки Європейського Союзу.-Київ,2020.  
<https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine>
3. Посібник INSPIRE: дії для впровадження семи стратегій задля припинення насильства стосовно дітей Всесвітня організація охорони здоров'я, 2018 р. Одеський Благодійний Фонд «Шлях до дому», 2019 р.  
<https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine>
4. Забезпечення діяльності мобільних бригад соціально-психологічної допомоги як спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб від домашнього насильства. Методичний посібник. – К.: 2020. <https://ukraine.unfpa.org>
5. Актуальні проблеми сімейного насильства : монографія / Перцева Т.О., Огоренко В.В., Кожина Г.М., Зеленська К.О., Носов С.Г., Терьошина І.Ф., Гненна О.М., Мамчур О.Й., Тимофєєв Р.М., Шорніков А.В.; за заг. ред. проф. Т.О.Перцевої та проф. В.В. Огоренко. Дніпро, 2021. – 188 с
6. Нові клінічні протоколи: Психіатрія. Київ. Професійні видання, 2020. – 265 с.

***Додаткова:***

1. Посттравматичні стресові розлади : Навчальний посібник / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. - Вид. 2-е, перероблене та доповнене. - Х. : ХМАПО, 2014. - 223 с.
2. Психіатрія особливого періоду: навчальний посібник [для лікарів та психологів] / Рум'янцев Ю.В., Сиропятов О.Г., Іванцова Г.В., Осьодло Г.В. - К.: УВМА, 2014. 193 с.
3. Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О.П., Ястремська С.О. – Т. 2019. — 264с.
4. Гусак, Н., 2011. Соціальна реабілітація в соціологічному дискурсі: інституційний підхід. // Соціальні виміри суспільства, 3 (14), с.175–186. 7. Гусак, Н., 2008. Соціальна реабілітація: підходи до визначення поняття. // Соціальна політика та соціальна робота, (1), с.103–114
5. Дегтяренко, Т.М., 2013. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 301с.
6. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації/абілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю, 2009. Київ: ВГО „Коаліція захисту прав осіб з інтелектуальною недостатністю”, 47с.
7. Захист прав дітей в умовах децентралізації влади в Україні. Щорічна державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2019 року / ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики». – Київ, 2020. – С. 69.
8. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» // Офіційний вісник України від 19.01.2018 — 2018 р., № 6, стор. 16, стаття 245, код акта 88767/2018 3.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 № 278 «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від 168 домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги» // Офіційний вісник України від 12.04.2019 — 2019 р., № 28, стор. 260, стаття 1008, код акта 94005/2019.

**Електронні інформаційні ресурси**

1. Указ Президента України "Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні" <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>
  2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>
  3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_g71#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text)
  4. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-skladu-mizhvido-a134r>
  5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009—2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>
  6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>
  7. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14> - Закон України «Про охорону дитинства». 8. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15> – Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»
  9. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF> - Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». 10. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07> - Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання».
  11. <http://zakon.rada.gov.ua>. - Закон України
- Електронні джерела літератури здобувачі освіти можуть знайти на сайті [onmu.edu.info](http://onmu.edu.info)

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми і методи поточного контролю:* усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:**

| Оцінка       | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно «5» | Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення. |
| Добре «4»    | Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під                                                                                                          |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

|                             |                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             | час огляду хворого з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.                                                                                             |
| <b>Задовільно<br/>«3»</b>   | Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого з суттєвими помилками. |
| <b>Незадовільно<br/>«2»</b> | Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого.                                     |

*Форми і методи підсумкового контролю: залік.*

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

**САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійне опанування матеріалу декількох лекцій; підготовка до кожного практичного заняття.

**ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії**

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.  
За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:
- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізень:*

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.